

KUTSESTANDARD

Vanemkostümeerija, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Vanemkostümeerija, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Kostümeerija töö eesmärk on lavastusele, filmi- või televõttele vajalike kostüümide, jalanõude, peakatete jm kostüümielementide ettevalmistamine ja etenduse/võtte käigus osatäitjate abistamine riietumisel ja ümberriietumisel. Kostümeerija töötab teatrites ja teistes etendusasutustes, filmi- ja teletööstuses. Tema töö põhiosadeks on lavastuse või filmi ettevalmistusprotsessis osalemine, kostüümikomplektide koostamine, hooldamine ja hoidmine. Kostümeerijal peavad olema käsitööoskused, nt õmlemisoskus. Vanemkostümeerija, tase 5 vastutab lisaks etendusteenistuse kostüümiala sujuva toimimise eest, korraldab ja juhendab kostüümimeeskonna tööd.
Kutsegruppi kuuluvad ka järgmised kostümeerija kutsed: - kostümeerija, tase 4, kes täidab kõiki kostümeerija põhiülesandeid; - juhtivkostümeerija, tase 6, kes vastutab kostüümimeeskonna ja tööprotsessi tulemuse ja kvaliteedi eest, koordineerib koostööd teiste lavastusmeeskonna tiimidega ning tegeleb kutseala arendusega organisatsioonis.
A.2 Tööosad
A.2.1 Lavastuse või filmi ettevalmistusprotsessis osalemine A.2.2 Lavastuse, filmi, seriaali vms kostüümide (sh jalanõude, peakatete, ehete, aksessuaaride) jooksev hooldus ning ettevalmistus A.2.3 Lavastuse kostüümide passi koostamine A.2.4 Etenduse/võtte teenindamine A.2.5 Kostüümide ladustamine A.2.6 Etendusteenistuse kostüümiala sujuva toimimise tagamine, koostöö koordineerimine
Valitavad tööosad
A.2.7 Uuslavastusteks/filmiks vajalike kostüümikomplektide koostamine
A.3 Kutsealane ettevalmistus
Tavaliselt on 5. taseme vanemkostümeerijal keskharidus, kutseoskused on omandatud töö käigus.
A.4 Enamlevinud ametinimetused
Vanemkostümeerija.
A.5 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks
Regulatsioon puudub
A.6 Tulevikuoskused
Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab. Erialased digioskused, käsitööoskused

B-osa KOMPETENTUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Vanemkostümeerija, tase 5 kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest kompetentsidest ja valitavast kompetentsist. Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste (B.2) ning kohustuslike kompetentside (B.3.1–B.3.6) tõendamine. Lisaks on võimalik tõendada valitavat kompetentsi B.3.7.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

Töömaailma taotlejale

1. Keskkharidus
2. Kompetentside kujunemiseks vajalik erialane töökogemus
3. Taotletava kutse kompetentsusnõuetega seotud enesetäiendamine

Kutse andmise korraldus on reguleeritud etenduskunstide tugiteenuste kutseala kutsete kutse andmise korras.

B.2 Vanemkostümeerija, tase 5 üldoskused

Mõtlemisioskused

1. Säilitab ja arendab oma kutseoskusi; hoiab end kursis erialase terminoloogiaga ja tehnoloogiliste uuendustega. Teadvustab arendamist vajavaid oskusi oma töös ning leiab viise, kuidas ennast täiendada ja arendada (nt osaleb konverentsidel, koolitustel, kutseühingu tegevuses, loeb erialakirjandust).
2. Töötab hästi situatsioonides, mis nõuavad avatust uute ideede ja kogemuste suhtes; läheneb olukordade ja probleemide lahendamisele loovalt; talub ebamääraseid olukordi ja situatsioone ning oskab ära kasutada neist tulenevaid positiivseid võimalusi.
3. Arvestab protsesside ja tegevuste finantsilist poolt; on täpne ja kasutab ressursse (nt aeg, töövahendid) efektiivselt.

Enesejuhtimisoskused

4. Järgib oma töös kutsealaga seonduvaid õigusakte ja regulatsioone, nt organisatsiooni töökorralduse reegleid, ametijuhendit, organisatsiooni head tava, eetilisi tõekspidamisi; järgib konfidentsiaalsusnõudeid.
5. Järgib oma töös ohutus- ja turvanõudeid, kasutab isiku- ja töökaitsevahendeid; hoiab oma töökeskkonna ja töövahendid korras; probleemide korral teavitab otsest juhti.
6. Peab kinni kellaegadest ja tähtaegadest ning tagab kellaegadest ja tähtaegadest kinnipidamise.
7. Käitub energiat ja ressursse säästvalt ning jäätmeid vähendavalt (nt kasutab ökoloogilisi puhastusvahendeid, säästvaid transpordivahendeid, sordib prügi, minimeerib printimist, vee ja elektrivahendite kasutust jne).

Lävimisoskused

8. Väljendab oma seisukohti selgelt ja hinnanguvabalt; kuulab suhtluspartnerit aktiivselt ja kriitiliselt; suhtleb viisakalt, kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, arvestades olukorda ja suhtlemispartnerit; suhtleb lugupidavalt, professionaalselt ja eelarvamusteta erinevatest kultuuridest, religioosse taustaga ning erinevate väärtushinnangutega inimestega. On suheldes paindlik ja tuleb toime väga eripalgeliste isikuomaduste või rolliga inimestega. Kohandab oma käitumist ja suhtlemisviisi, lähtudes suhtluspartneri(te)st, rollidest, olukorrast jmt.
9. Eristab fakte hinnangutest, suhtub saadud tagasisidesse rahulikult ning võimaluse korral arvestab tagasisidega edasises tegevuses.
10. Teeb eesmärgi saavutamiseks või ülesande lahendamiseks tõhusat koostööd, täites oma rolli meeskonnas ning käitudes usaldusväärselt ja koostööd soodustavalt. Hoolitseb meeskonnas positiivse õhkkonna ja heade suhete arendamise ja säilimise eest.
11. Kasutab korrektset suhtluskeelt ja erialast terminoloogiat.
12. On võimeline ametis nõutud tasemel võõrkeeles suhtlema.
13. Kasutab digivahendeid algtasemel (vt lisa 1 – digipädevuste enesehindamise skaala).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Lavastuse või filmi ettevalmistusprotsessis osalemine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Loob endale lavastusest tervikliku pildi, tutvudes kostüümikavandite, lavastuse teksti ja olemasolevate kostüümidega. 2. Teeb kindlaks, kuidas säilitada kostüümi välimus vastavalt kunstniku juhiste. 3. Osaleb proovides ning jälgib kostüümide kasutamist ja lahenduste asjakohasust; selgitab välja sobivaimad kostüümivahetuste kohad ja ajad, kiiruse ning optimaalse läbiviimise, arvestades konkreetse lavastuse dünaamikat, teeb ettepanekuid kostüümivahetuse protsessi parendamiseks; korraldab koostöös lavastuse meeskonna liikmetega etenduse/võtte sujuvaks teenindamiseks vajalike vahendite olemasolu.	
B.3.2 Lavastuse, filmi, seriaali vms kostüümide (sh jalanõude, peakatete, ehete, aksessuaaride) jooksev hooldus ning ettevalmistus	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Selgitab välja hooldust ja parandamist vajavad kostüümid; täpsustab näitlejaga kostüümi hooldusvajaduse; planeerib hoolduse ja parandustööde aja vastavalt võimalustele ja vajadustele, arvestades mh mängukava/võttegraafikut; hindab kostüümi parandamise või asendamise vajadust. 2. Valib hooldamisviisi, arvestades mh publiku kaugust lavast; valmistab kostüümid või muud esemed hoolduseks ette vastavalt juhistele; valib kostüümi hoolduseks sobiva meetodi ja vahendi vastavalt kokkuleppele/juhistele; täiendab/parandab hooldusjuhiseid vastavalt kostüümide eripärale ja reaktsioonile hooldusprotsessis; korraldab hoolduse. 3. Sorteerib ja komplekteerib kostüümid hooldusjärgselt vastavalt kokkulepitud süsteemile ja lavastuse kostüümide passile; paneb eemaldatud detailid külge, taastades kostüümi algoleku; teeb ettepanekuid optimaalsemate kinnitusmeetodite kasutuselevõtuks; kontrollib komplektide vastavust passile, vajadusel lisab riskasutuses olevad kostüümielemendid.	
B.3.3 Lavastuse kostüümide passi koostamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Koostab osatäitjate nimekirja põhjal kostüümide detailsed kirjeldused ja kõikide kostüümielementide täieliku nimekirja vastavalt organisatsiooni tavale või kokkuleppele, et tagada etenduse/võtte sujuv kostüümialane teenindamine; paneb kirja vajaliku etenduse/võtte puudutava üldinfo; paneb kirja hooldusjuhised ning riskasutuses olevad kostüümi osad; dokumenteerib osatäitjate muutused lavastuse passis. 2. Kirjutab detailsed juhised kostümeerimiseks ja kostüümide vahetuste tegemiseks (k.a märgusõnad vm märgid, elementide selga panemise järjekorra, koht ja abistavad tegevused), loetleb abistavad töövahendid; märgib ära erikohtlemist vajavad kostüümid ja kostüümi elemendid; kirjeldab kõik lavastuse spetsiifikast tulenevad lisaülesanded. 3. Pildistab lavastuse kostüümide elemendid, tervikkostüümid, kostüümide vahetuse asetused jm etenduse/võtte kostüümialaseks teenindamiseks vajaliku vastavalt organisatsiooni tavale või kokkuleppele.	
B.3.4 Etenduse/võtte teenindamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad 1. Kontrollib kostüümide valmisolekut etenduseks/võtteks, vajadusel teeb täiendava hoolduse; viib täielikult komplekteeritud kostüümi osatäitjale või teise kokkulepitud kohta. 2. Viib läbi kostüümivahetused vastavalt varasemalt kokku lepitule ja lavastuse passile. 3. Viib etenduse/võtte ajal lava läheduses, on kättesaadav ja valmis lahendama ette tulevaid ootamatusi; hoiab tööks vajalikud abivahendid läheduses ja käepärased; lahendab ootamatud olukorrad kiiresti ja loovalt. 4. Kogub pärast etenduse/võtte kostüümid kokku ja viib repertuaarilattu; eraldab hooldust ja/või parandamist vajavad esemed; vastavalt lavastuse arengule teeb parandused/täiendused lavastuse passi. 5. Pakib väljasõiduetenduseks vajalikud kostüümid ja abivahendid, tagades kostüümide turvalise ja kvaliteetse hoidmise transpordil; tagab väljasõiduetendusel statsionaarilaadse olukorra, sh sõlmib vajalikud kokkulepped lavastusmeeskonna ja osatäitjatega.	
B.3.5 Kostüümide ladustamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Dekomplekteerib ja jaotab esemegruppidesse repertuaarist kustutatud lavastuse või lõpetatud filmi/seriaali vm kostüümid; tuvastab hooldust ja/või parandust vajavad esemed ning korraldab nende puhastuse/paranduse.	

2. Koostab säilitamisele ja tagastamisele kuuluvate esemete nimekirja; märgistab säilitamisele ja tagastamisele kuuluvad esemed vastavalt kehtivale korrale.
3. Korraldab säilitamisele ja tagastamisele kuuluvate esemete jõudmise lattu; korraldab kostüümielementide ladustamise, arvestades organisatsioonis kasutatavat ladustamise süsteemi ja korda.

B.3.6 Etendusteenistuse kostüümiala sujuva toimimise tagamine, koostöö koordineerimine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad

1. Sõlmib lavastusmeeskonnaga lavastuse kostüümialast teenindust puudutavad kokkulepped, nt kostüümivahetuste asukohtade ettevalmistus, liikumine etenduse/võtte ajal, ohutus; jälgib kokkulepete täitmist.
2. Selgitab välja väljasõiduetenduse detailid; koostab väljasõiduetenduse kostüümialase raideri; korraldab väljasõiduks vajalike kostüümide ja etenduse/võtte teenindamiseks vajalike abivahendite pakkimise, tagades vajaliku pakkimisinventari õigeaegse olemasolu; komplekteerib väljasõiduetenduse kostüümialase meeskonna.
3. Hoiab end kursis kostüümide olemas- ja korrasoleku tagamiseks vajaliku infoga kogu kostüümi(de) kasutamise perioodi jooksul; probleemide tekkimisel teavitab vajalikke osapooli, võimalusel lahendab probleemi; sõlmib etendustegevusega seotud meeskonnaga kostüümialast teenindust puudutavaid kokkuleppeid.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel võib lisaks tõendada valitava kompetentsi B.3.7.

B.3.7 Uuslavastusteks/filmiks vajalike kostüümikomplektide koostamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad

1. Tutvub kostüümikavanditega ja/või kunstniku esitatud materjalidega; valib nendest lähtuvalt sobivaid kostüüme ja kostüümielemente, kasutades teadmisi kostüümialaloost, stiilist ja stilistikast ning arvestades näitlejate mõote (antropomeetria) ja hinnates ümbertegemise või kohandamise võimalusi.
2. Osaleb kostüümiproovides; aitab proove läbi viia; arvestab rõivaetiketiga; märgib muudatusvajadused kostüümil, korraldab parendusi vajavate esemete viimise töökodadesse; märgistab kostüümiks välja valitud esemed ning tagastab mitesobivad esemed lattu.
3. Paneb tervikkomplekti kokku ja kooskõlastab selle kunstnikuga; puuduolevate kostüümielementide korral teavitab juhti, võimalusel lahendab probleemi, kooskõlastades võimaliku lahenduse kunstnikuga.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-05112024-3.2/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Katarina Klett, Eesti Kinoliit Piret Tang, Eesti Draamateater Liina Unt, Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia Eve Valme, Eesti Filmikunstnike Ühing Kadri Varblane, Eesti Draamateater Klarika Verliin, Rahvusooper Estonia
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	34
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	05.11.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	04.11.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3435 Muud kunsti- ja kultuurivaldkonna keskastme spetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5

C.2 Kutsenimetused võõrkeeles	
Inglise keeles	Key Costumer, EstQF Level 5
Inglise keeles	key costumer, head costumer
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digipädevuste enesehindamiskaala	